

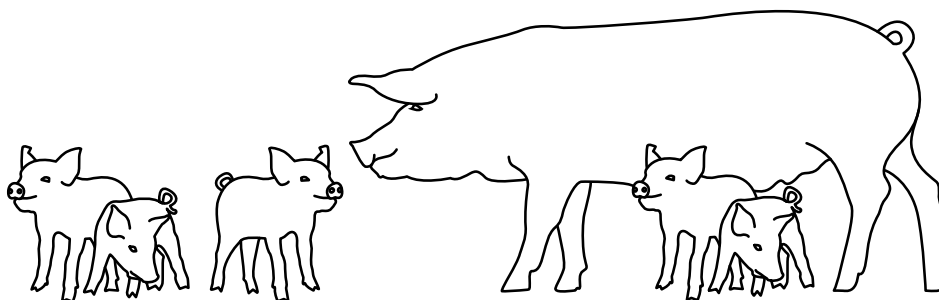

Djurskyddsbestämmelser **Gris**

Innehåll

Om djurskyddsbestämmelserna	5
Skötsel	6
Operativa ingrepp	13
Stallmiljö	14
Stallklimat	17
Måttbestämmelser	19
Förprovning av djurstallar	23
Transport av nötkreatur	26
Om reglerna inte följs	29
Lagstiftning	30
Vill du veta mer?	30

Om djurskyddsbestämmelserna

I denna broschyr kan du läsa om hur du ska hålla och sköta dina grisar. Vi informerar inte om alla djurskyddsregler utan bara de viktigaste reglerna och de vanligaste frågorna. De fullständiga reglerna kan du ladda ner på Jordbruksverkets webbplats.

Dina djur är beroende av att du följer djurskyddsreglerna. Bestämmelserna sätter upp en lägstanivå och talar om vad som minst måste vara uppfyllt för att dina grisar ska må bra och kunna bete sig på ett naturligt sätt.

Skötsel

Du ska behandla dina grisar väl och skydda dem mot onödigt lidande och sjukdomar. Dina grisar ska hållas och skötas i en god djurmiljö och på ett sätt som är bra för deras hälsa och ger dem möjlighet att bete sig naturligt.

- Du ska hålla dina grisar i par eller i grupp. Under veckan före grisning och under grisning får dock suggor och gyltor hållas individuellt och utom synhåll för andra grisar.
- Du får hålla galtar individuellt i boxar under förutsättning att galtarna kan höra, känna lukten av och se andra grisar.
- Om någon av dina grisar blir sjuka eller skadade ska du snarast se till att djuret får nödvändig vård. Om det behövs ska du tillkalla veterinär.
- Du ska hålla dina grisar tillfredsställande rena.
- Du ska förvara föremål och ämnen som kan skada dina grisar oåtkomliga för dem.
- Du får inte styra dina grisars beteende med utrustning eller anordningar som ger djuren en elektrisk stöt. Utomhus får du dock ha elstängsel.
- Du ska inspektera klövarna på dina vuxna grisar regelbundet och verka dem vid behov.
- Du ska hålla dina grisar på ett sådant sätt att du kan se till dem utan svårigheter.

Se till dina grisar varje dag

Du ska se till dina grisar minst 1 gång per dag. Nyfödda, sjuka eller skadade djur och djur som betar sig onormalt ska du se till oftare. Högräktiga suggor och gyltor ska du också se till oftare, särskilt vid tiden kring förlossningen. Du och andra som tar hand om dina grisar ska ha tillräckliga kunskaper och färdigheter. Du ska se till att det finns tillräckligt med personal som tar hand om dina grisar.

Foder och vatten

Varje dag ska du ge dina grisar foder av god kvalitet och lämplig struktur. Fodergivan ska garantera att dina grisar får tillräcklig, allsidig och välbalanserad näring.Utfodrings- och vattningssystem ska vara utformade och placerade så att djuren kan äta och dricka lugnt och naturligt.

Dina grisar ska ha fri tillgång till bra dricksvatten.

En transponder eller responsstyrd foderstation får inte användas för fler grisar än att grisarna hinner äta sin dygnstilldelning inom 12 timmar.

Automatiska system för utfodring och vattning måste du kontrollera dagligen.

Rörelsefrihet

Grisar ska hållas lösgående. Du får inte begränsa grisarnas rörelsefrihet genom att till exempel:

- fästa en tyngd eller någon annat föremål på grisen
- binda ihop olika delar av grisen
- binda ihop grisen med ett annat djur.

Vid följande tillfällen kan det vara nödvändigt att tillfälligt begränsa en gris rörelsefrihet med hjälp av skyddsgrind eller liknande anordning:

- om en digivande sugga är aggressiv eller har ett onormalt beteende som innebär en uppenbar skaderisk för de nyfödda smågrisarna.
- om du ska gå in i en box med en sugga som är aggressiv mot dig eller om hennes beteende på annat sätt innebär en uppenbar risk för dig.
- när suggorna eller gyltorna i grupp utfordras i bås eller när de hanteras för vård eller behandling.

Renhållning

Håll rent i stallet och i andra förvaringsutrymmen för dina grisar. Du ska göra rent och gödsla ut stallet minst en gång varje dag, om du inte har ett system för djurhållningen som är uppbyggt för andra rutiner och som ger god hygien. Du ska göra rent stallet noggrant minst 1 gång varje år.

Om du har omgångsuppfödning ska du göra rent stallet eller stallavdelningen noggrant innan du sätter in en ny omgång djur.

Strömedel

Boxar för grisar ska ha strö av halm eller ett annat jämförbart material. Du ska hålla ströbäddar och ströade liggplatser torra och rena. Det strömedel som du använder ska ha en god hygienisk kvalitet och vara av den sort och ges i sådan mängd att grisarnas behov av sysselsättning tillgodoses. Därför bör strömedel till grisar innehålla material som grisarna tycker om att böka i, tugga på och undersöka. Strömedlet ska också tillgodose grisarnas komfortbehov.

Särskilt viktigt är detta under smågrisarnas första levnadsvecka eftersom deras hud och klövar annars lätt kan skadas om golvet är hårt och strävt. Därför bör du täcka golvet i dina grisningsboxar med ett skyddande rikligt lager av strö under den tiden. Komfortbehovet kan också vara betydande för grisar med nedsatt hälsa och för grisar som hålls i isolerade byggnader.

Avel och uppfödning

Avel som kan medföra lidande för dina grisar är förbjuden. En gris får inte användas i avel om det medför en hög risk för dödfödselar, defekter hos avkommorna eller någon annan egenskap som kan riskera att djuren utsätts för lidande eller hindrar djuren att bete sig naturligt. En renrasig gris eller hybridavelsgris som är godkänd för avel i ett annat EU-land är också godkänd för avel i Sverige.

Har du en gris som är särskilt aggressiv mot andra grisar får du tillfälligt hålla den grisen individuellt. Du ska då hålla grisen i en box som den kan vända sig i utan svårigheter.

Suggor och gyltor har innan grisningen ett starkt behov av att bygga ett bo att grisa i. Veckan före grisningen ska de därför ha tillgång till utrymme och strömedel som ger dem möjlighet till det. Strömedlet är också särskilt viktigt för smågrisarna under deras första levnadsvecka eftersom deras hud och klövar är ömtåliga. Därför bör strömedlet i en konventionell grisningsbox också ge ett skyddande underlag mot golvet för suggan och smågrisarna.

Har du konventionell uppfödning i grisningsbox ska smågrisarna under den första månaden ha en liggplats som är avskild från suggan.

Smågrisar får inte avvänjas förrän de nått 4 veckors ålder och då ska de ha vant sig vid tillskottsfoder.

Föder du upp växande grisar bör det ske omgångsvis, det vill säga en djurgrupp med individer av likartad ålder hålls i en egen stallavdelning. När du föder upp grisar omgångsvis i en stallavdelning ska du sätta in den nya djurgruppen inom en kort tidsperiod och efter det att stallavdelningen helt har tömts på djur från förra djurgruppen.

Du bör inte blanda smågrisar, som väger mindre än 20 kilo, med grisar från andra besättningar.

Smågriskullarna bör, efter att du eventuellt har jämnat ut kullarna, hållas samman under tillväxttiden. Har du en gris som har nersatt förmåga att hävda sig i kullen bör du dock flytta den och hålla grisen i en miljö som passar den bättre.

Avel som kan
medföra lidande
är förbjuden.

Utevistelse

Betesmarker, rastgårdar och drivningsvägar ska vara fria från föremål som kan skada grisarna. Det är viktigt att stängslen är utformade och underhållna, så att de grisar som hålls inom stängslet eller drivs mellan stängslen inte skadas. Du ska sträcka stängseltrådar och stängselnät väl. Du bör inte använda taggtråd till grisar.

Mark i anlagda rastgårdar och på andra ställen utomhus som belastas hårt av grisarna, ska vara hårdgjord och dränerad eller naturligt ha motsvarande funktion.

Speciellt för vinterhalvåret

Grisar räknas som utegångsdjur om de går ute eller har möjlighet att gå ut på betesmark eller i rasthage halva dygnet eller mer under den kalla årstiden, då det inte är betestillväxt. Det är bara djur som är lämpade för att vara ute som får användas som utegångsdjur. Det krävs också att marken och terrängen är lämplig för grisarnas utevistelse.

Utegångsdjur ska ha tillgång till en ligghall, eller en annan byggnad, som ger dem skydd mot väder och vind. De ska också ha en torr och ren liggplats inne i ligghallen. Terrängen och marken ska vara lämplig för grisarna.

Speciellt för sommarhalvåret

Håller du dina grisar ute under den varma årstiden ska du se till att de har tillgång till en plats som ger skydd mot direkt solstrålning, stark vind och nederbörd. Grisarna bör också ha tillgång till gyttebad.

Har du möjlighet ska du låta dina avelsgrisar få vara ute.

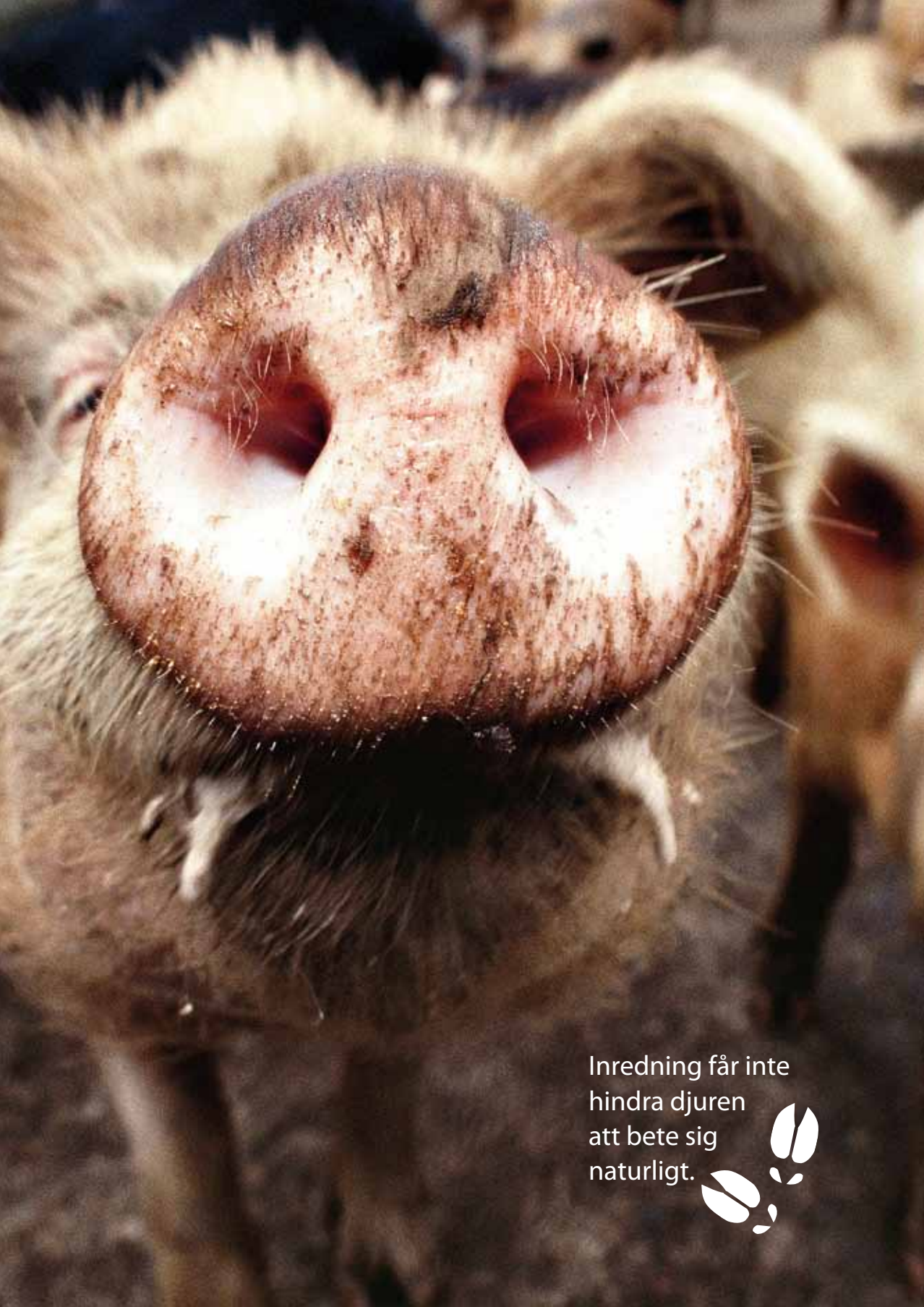
Drivning

Ta hänsyn till följande när du ska driva dina grisar:

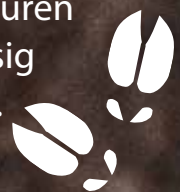
- Hantera dina grisar lugnt.
- Aga inte och driv inte på dina grisar med redskap som kan såra eller skada djuren.
- Du får inte använda elektriska pådrivare.
- Ge dina grisar tillräckligt med utrymme för att de ska kunna förflytta sig.
- Se till att dina djur tydligt kan uppfatta drivvägen.
- Du bör inte driva dina grisar genom att koppla dem till ett fordon.

Ditt stall bör vara utformat så att flyttning, transport och utlastning av djuren underlättas. Drivgångar bör ha släta ytor utan skarpa hörn. Speciella utlastningsrum eller boxar bör inrättas vid behov.

Lastramper bör luta så lite som möjligt.

Inredning får inte
hindra djuren
att bete sig
naturligt.

Operativa ingrepp

Ett operativt ingrepp får endast göras av veterinär och då bara om det är nödvändigt av veterinärmedicinska skäl. Det finns dock undantag som bl.a. innebär att du får kastrera dina smågrisar innan de är 7 dagar gamla. Andra behandlingar som utförs för att lindra eller bota sjukdom ska utföras av en veterinär om behandlingen kan orsaka djuret lidande.

Du får i vissa fall slipa tänderna på dina smågrisar. Du får dock inte rutinmässigt slipa utan bara när det erfarenhetsmässigt har visat sig uppstå skador på andra grisar och tänderna slipas innan smågrisarna har nått 1 veckas ålder.

Du får identitetsmärka dina grisar med öronbrickor eller tatuering. Om en gris inte identitetmärks med öronbricka får du klippa hack i öronen på den. Det får då inte vara kallare än -5 °C. Tänk dock på att klippta hack i öronen inte är en godkänd officiell identitetsmärkning.

Du får behandla dina grisars klövar. Du får i så fall bara göra behandlingen i klövarnas hornvävnad och aldrig i underliggande mjukdelsvävnad.

Operativa ingrepp ska alltid göras på ett djurskyddsmässigt godtagbart sätt. Vid ingreppet ska god hygien iakttas och de instrument som används vid ingreppet ska vara avpassade för ändamålet.

Hormoner

Du får bara ge dina grisar hormoner för att förebygga, påvisa, bota eller lindra sjukdom. Det är dock tillåtet att ge grisar hormoner för att hindra en befruktning, framkalla abort, stimulera ägglossning, verka sammandragande på livmodern eller synkronisera brunsten.

Stallmiljö

Stallar och andra förvaringsutrymmen ska hållas rena och ge dina grisar det skydd de behöver. Utrymmena ska också vara så rymliga att alla djur där kan såväl ligga ner samtidigt som röra sig obehindrat. Utrymmena ska utformas så, att dina grisar kan bete sig naturligt.

Har du kontinuerlig uppfödning av slaktgrisar får en stallavdelning ha högst 200 grisplatser. Har du omgångsuppfödning av slaktgrisar och tar emot grisarna från mer än 1 besättning får stallavdelningen ha högst 400 grisplatser.

Har du en stallavdelning med omgångsproduktion av växande grisar ska den vara utformad så att grisarna kan tas till och från stallavdelningen utan att passera via någon annan stallavdelning.

Slaktgrisstallar bör vara utrustade med duschsystem eller annan anordning som kan ge djuren svalka under den varma årstiden.

Värmeisolerade stallar för växande grisar bör ha någon form av tillskottsvärme under den kalla årstiden.

I stallet ska dina grisar ha plats att utnyttja olika delar av utrymmet för att ligga, äta och gödsla. Liggplatsen får inte ha gödsel-dränerade golv.

Inredning

Inredning och utrustning i ett stall får inte riskera att skada dina grisar eller på något annat sätt vara en risk för deras hälsa. Inredningen får inte hindra dina grisars rörelsefrihet eller vara störande för dem.

Liggplatser

Du ska se till att alla dina grisar har plats för att ligga ner samtidigt. Liggplatserna ska vara torra och rena samt anpassade för grisarna och det klimat som är i stallet. Strömedel ska vara av lämplig typ och av god hygienisk kvalitet.

Om ditt stall har ett utomhusliknande klimat bör det finnas en bädd av halm eller annat skyddande material på liggplatserna under den kalla årstiden.

Båsavskiljare

Främre delen av båsavskiljarna i ätbås och foderliggbås bör vara täta.

Bås för gruppållna grisar ska vara utrustat med en skyddsanordning baktill som hindrar grisarna från att skada varandra.

Alla slags golv ska vara utformade och skötta så att dina grisar inte skadar sig. Golven får inte heller påverka djurens hälsa och beteende på ett negativt sätt. Tänk på att golv och liggytor ska ha en jämn och halksäker yta.

Utgödsling

Utgödslingssystem i öppna skrapgångar ska vara utformade och skötta så att dina grisar inte skadas.

Utgödslingssystem i stallavdelningar med konventionella grisboxar bör vara anpassade för att hantera stora strömängder.

Har du vakuumutgödsling ska gödselledningarnas diameter vara minst 300 mm. Systemet ska utformas och skötas så att luft från utgödslingen inte strömmar in i stallet. Utgödsling ska ske med högst 14 dagars intervall.

Fönster och belysning

Grisarnas stall måste ha fönster eller andra insläpp för dagsljus. Stallet måste också ha belysning som inte orsakar dina grisar obehag. Belysningen ska vara fast monterad och göra det lätt för dig att se till dina djur. Sådana stallar som saknar fönster och som var i bruk före den 1 juli 1989, behöver dock inte ha fönster så vida inte förprövningspliktig till- eller ombyggnad görs.

Om du har en ligghall för utgångsdjur behöver belysningen i ligghallen inte vara fast monterad. Huvudsaken är att en bra belysning är ordnad på något sätt.

Fönster, belysning och elektriska ledningar ska vara utförda så att djuren inte riskerar att skada sig.

Sjukboxar

En gris som behöver särskild vård ska kunna tas om hand lösgående i ett närbeläget utrymme, en så kallad sjukbox. Där ska grisarna vid behov kunna hållas individuellt.

Sjukboxen ska ha samma klimat som grisarna är vana vid.

För grisar bör det finnas minst 1 plats i sjukbox för vart 25:e djur.

För grisar som går ute under den kalla årstiden eller som hålls i stallar med utomhusliknande klimat under vintern ska det finnas behandlingsplatser som vid behov går att värma upp. Utrymmet bör kunna värmas upp till +10 °C inom en timme. Om utrymmet

Dina grisar
ska ha varsin
liggplats.

inte går att värma upp måste det vara anpassat på annat sätt så att en gris som har svårt att hålla kroppstemperaturen inte förlorar för mycket av den kroppsvärme grisen behöver. Sjukboxen bör vara så lämpligt placerad eller förberedd, så att du kan ta hand om en gris där inom en halvtimme.

Stallklimat

Klimatet i stallet ska vara anpassat till dina grisar och sättet de hålls på. Luft får inte tas in i en stallavdelning via ett utgödslings- eller urindräningsystem. Luft får heller inte tas in via ett annat utrymme där det kan finnas smittämnen eller luftföroreningar som kan påverka djurens hälsa negativt.

Utgödslingssystem ska vara utformade så att djur i en stallavdelning inte kommer i direktkontakt med gödsel från någon annan avdelning. Öppningar mellan stallavdelningar ska kunna stängas och vara stängda när de inte används.

I mekaniskt ventilerade stallar ska det finnas nödventilation.

Gränsvärden för luftföroreningar i stallet

- ammoniak 10 ppm (ppm = miljondelar)
- koldioxid 3 000 ppm
- svavelväte 0,5 ppm
- organiskt damm 10 mg/m³

Luftfuktighet

Huvudregeln är att den relativa luftfuktigheten i ett **värmeisolerat stall** under vintern inte får vara högre än 80 procent. Undantaget är om temperaturen i stallet är lägre än +10 °C. Då gäller tabellens värden på högsta tillåtna relativ luftfuktigheter vid respektive innertemperaturer i stallet.

I ett **oisolerat stall** får den relativa luftfuktigheten inne i stallet överstiga uteluftens relativa fuktighet med högst 10 procentenheter (luftfuktigheten i stallet minus luftfuktigheten ute).

Buller

Buller ska hållas på en låg nivå. Bullret i stallar får inte ha en sådan nivå och frekvens att det påverkar dina grisars hälsa negativt. I ett stall får grisarna endast tillfälligt utsättas för mekaniskt buller som överstiger 65 dBA. I slaktgrisstallar får dock bullernivå uppgå till 75 dBA vid forcerad ventilation sommartid vid varm väderlek.

Maximalt tillåten relativ luftfuktighet i värmeisolerade stallar vid temperaturer mellan 0 och + 10 °C

Stalltemperatur, + °C	Max. tillåten relativ luftfuktighet, %
9	81
8	82
7	83
6	84
5	85
4	86
3	87
2	88
1	89
0	90

Med forcerad ventilation menas ventilationsflöden som överstiger det dimensionerade maxventilationsflödet enligt Svensk Standard SS 95 10 51.

Elavbrott

Du ska ha en godtagbar plan för hur djurskyddet ska upprätthållas vid elavbrott.

Larm

Om du har grisar i en stallavdelning som är mekaniskt ventilerad ska det finnas ett larm som på ett betryggande sätt varnar för övertemperatur, strömavbrott, fel på larmanordningen och fel på frånluftsfläktar för minimiventilation och gödselventilation.

Du ska kontrollera utrustningen regelbundet och före varje insättning av en ny omgång djur.

Stallavdelningar med plats för högst 29 vuxna grisar eller stallavdelningar med plats för högst 149 växande grisar över 20 kg måste inte ha någon larmanordning under förutsättning att en nödventilation öppnas automatiskt vid övertemperatur och vid strömavbrott.

Även om du har ett mekaniskt ventilerat stall utan krav på larm bör stallet vara utrustat med en larmanordning om ett fel på ventilationen skulle kunna orsaka lidande för djuren.

Brandskydd

Om du bygger ett nytt stall eller bygger om eller till ett gammalt stall ska du se till att det finns ett byggnadstekniskt skydd mot brand. Byggnaden ska också utformas så, att det finns möjlighet att rädda djuren om det skulle börja brinna. Dessa krav gäller också om du ändrar eller använder andra utrymmen i stallbyggnaden som du inte har djur i, på ett sätt som innebär att brandrisken ökar i byggnaden.

Du bör följa Lantbrukets Brandskyddskommittés rekommendationer som finns på deras webbplats (www.svbf.se).

Måttbestämmelser

Här nedan kan du se vilka mått som gäller i stallutrymmen för dina grisar. Dessa mått är minsta mått och centrummått för normal inredning.

Drickplatser

Vattenförsörjning för gruppållna grisar.

	Antal digivande suggor per		Antal övriga grisar per	
	vattenkopp	vattennippel	vattenkopp	vattennippel
Torrutfodring	20	10	40 ¹⁾	20
Blötutfodring	40 ¹⁾	20	80 ¹⁾	40 ¹⁾

¹⁾ Det måste finnas minst 2 vattenställen i grupper över 30 grisar.

Foderbord

Minsta utrymme för rak foderplats vid samtidig utfodring av gruppållna grisar.

	Utfodringsplats (m)
Växande grisar, 10–130 kg	0,164 + (vikt i kg/538)
Gylta eller liten sugga	0,45
Normalstor eller stor sugga	0,50

Boxar och hyddor för vuxna djur

Minsta utrymme för varje djur i boxar eller hyddor för vuxna grisar.

	Ströad liggbox ¹⁾		Ströbäddsbox	Minsta boxsida (m)
	Liggarea ³⁾ (m ²)	Totalarea ⁴⁾ (m ²)	Totalarea ⁴⁾ (m ²)	
Galt	6,0	7,0 ²⁾	7,0	
Digivande sugga	4,0	6,0	7,0	
Sinsugga				
högst 5 djur/grupp	1,1	2,48	2,5	2,4
minst 6 djur/grupp	1,1	2,25	2,5	2,8
Dräktig gylta				
högst 5 djur/grupp	0,9	1,81	Se mått- bestämmelser för boxar för växande grisar	2,4
minst 6 djur/grupp	0,9	1,6	Se mått- bestämmelser för boxar för växande grisar	2,8

¹⁾ En box eller hydda får inte inom angiven area vara utformad på ett sådant sätt att svårigheter uppstår för djuren att vända sig i boxen, hyddan eller avgränsad gödselgång.

²⁾ 10 m² om galten betäcker i boxen.

³⁾ Liggarean får inte vara försedd med dränerade golv på annat än att minst tre fjärdedelar av liggarean i en ströad liggbox för digivande sugga ska bestå av ett golv som inte är dränerande golv. Denna del av liggarean ska vara en sammanhängande rektangulär yta som spänner över hela boxbredden. Övrig del av den föreskrivna liggarean får bestå av dränerande golv med en största spaltöppning på 11 mm och den minsta stavbredden på 11 mm. Om det dränerande golvet är av betong ska stavbredden vara minst 80 mm.

⁴⁾ Med totalarea menas areor där grisarna kan röra sig utan hinder. Minsta utrymme per gris i ligghall eller hydda för grisar som hålls som utgångsdjur ska vara lika med liggarean i ströad liggbox.

Boxar för växande grisar

Minsta utrymme per djur i boxar med växande grisar, 10–130

Ströad liggbox ¹⁾	
Liggarea, m ²	= 0,10 + (vikt i kg/167)
Totalarea, m ²	= 0,17 + (vikt i kg/130)
Ströbäddbox ¹⁾	
Totalarea, m ²	= 0,20 + (vikt i kg/84)

¹⁾ En box får inte inom angivna areor vara utformad på ett sådant sätt att svårigheter uppstår för djuren att vända sig i boxen eller avgränsad gödselgång.

Minsta utrymme per gris i ligghall eller hydda för grisar som hålls som utegångsdjur ska vara lika med liggarean i ströad liggbox.

Bås för vuxna djur

Minsta utrymme i bås

	Längd (m)	Bredd (m)
Liggbås, foderliggbås		
Gylta eller liten sugga	2,00	0,60
Normalstor eller stor sugga	2,00	0,70
Ätbås		
Gylta eller liten sugga	2,00 ¹⁾	0,45
Normalstor eller stor sugga	2,00 ¹⁾	0,50

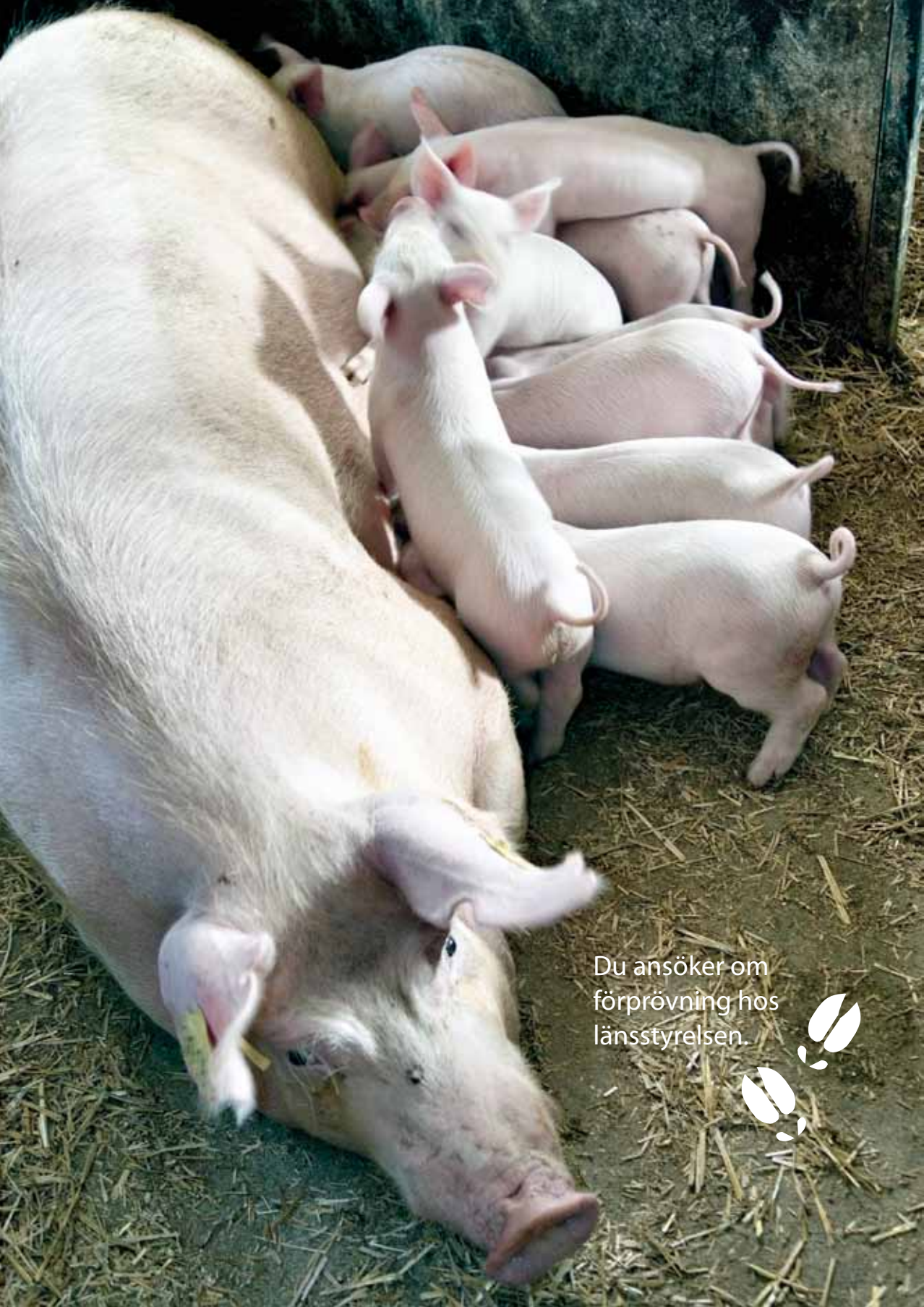
¹⁾ Inklusive utrymme för utfodring. Dock får tråg inte inkräkta på än 0,3 m i båset.

Dränerande golv

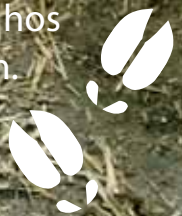
Mått för dränerade spaltgolv av betong och spaltgolvs-kassetter av

	Största spalt (mm)	Stavbredd (mm)	Ungefärligt viktintervall (kg)
Födelse – avvänjning	11	50	–9
Avvänjning – 10 veckor	14	50	9–25
10 veckor – 120 kg	18	80	25–120
Vuxna grisar	20	80	120–

betong.

Du ansöker om
förprovning hos
länsstyrelsen.

Förprovning av djurstallar

Förprovning är en form av bygglov som du behöver ansöka om när

- du ska bygga nytt, bygga om eller bygga till och det du bygger är djurstallar, hägn eller andra förvaringsutrymmen för djur. Byggnationen ska vara avsedd för bl.a. djur som föds upp eller hålls för produktion av livsmedel, t.ex. grisar.
- du vill inreda eller använda en byggnad som djurstall som tidigare använts för något annat än sådan djurhållning eller djuruppfödning som du planerar att använda den till.

Vid en förprovning bedömer länsstyrelsen om dina byggplaner uppfyller kraven som gäller för:

- mått och utrymmen
- inredning, liggytor och utgödslingsystem
- utfodrings- och dricksvattenanordningar
- stallklimat och luftkvalitet
- brandskydd

Du ansöker om förprovning hos länsstyrelsen.

Tänk på att du inte får börja bygga förrän länsstyrelsen godkänt förprovningen.

Ibland behöver du inte förpröva

Du behöver bara förpröva om antalet grisar som rymts på fastigheten efter att byggnationen är klar kommer att vara lika många eller fler än

- 10 vuxna grisar eller,
- 50 slaktgrisar eller,
- 100 tillväxtgrisar

Du behöver inte förpröva om du reparerar eller underhåller utan att stallets planlösning ändras.

Även om du inte behöver förpröva byggnationen måste du följa reglerna för till exempel mått och utformning.

Så här går förprovningen till

Du beställer ansökningshandlingar

Du beställer ansökningshandlingarna hos din länsstyrelse eller laddar ner dem från jordbruksverkets webbplats. Ta gärna tidigt kontakt med länsstyrelsens byggnadskonsulent. Då kan du få mer detaljerad information om hur handläggningen går till, hur lång handläggningstiden är, vilka regler som gäller och annan bra information som underlättar förprovningen.

Detta ska du skicka med

Är dina ansökningshandlingar riktigt ifyllda är det lättare för länsstyrelsen att göra en snabb förprovning. Tänk därför på att

- skicka med tydliga och detaljerade ritningar. Se till att ritningarna är skalenliga och var noga med att sätta ut mått på dem. Du ska skicka med både din planritning och sektionsritning. Ska du bygga till eller bygga nytt ska du också skicka med en situationsplan som visar byggnadens placering på gården.
- beskriva inredning, utrustning och tekniska system. Du kan till exempel hänvisa till ritningarna eller skicka med bilagor som broschyrer och funktionsbeskrivningar.
- om du bygger mer omfattande så kan det ibland vara lättare att beskriva de olika funktionerna separat, till exempel i bilagor eller broschyrer.
- när du bygger enklare byggen, till exempel en ligghall, kan du oftast redovisa de flesta av uppgifterna på plan- och sektionsritningarna.

Du får ett beslut

När länsstyrelsen har granskat dina ansökningshandlingar får du ett beslut. Är du inte nöjd med beslutet kan du överklaga det hos förvaltningsrätten. Hur det går till att överklaga kan du läsa om på länsstyrelsens beslut.

Nu kan du börja bygga

Efter att du fått ett beslut där länsstyrelsen godkänner din ansökan så får du börja bygga. Det är viktigt att du följer länsstyrelsens beslut när du bygger.

Länsstyrelsen besiktigar det du byggt

Du får inte börja använda det du byggt innan länsstyrelsen har gjort en besiktning. Det är därför viktigt att du meddelar länsstyrelsen när du är klar. Vid besiktningen kontrollerar länsstyrelsen att du

har följt länsstyrelsens förprövningsbeslut. Har du inte följt beslutet eller om du inte är helt färdig när länsstyrelsen besiktigar så måste länsstyrelsen oftast göra en ombesiktning.

Avgifter

Att förpröva ett stall kostar ingenting. Däremot kan det bli dyrt att bygga utan förprövning!

Om du genomför en förprövningspliktig åtgärd utan förprövning ska länsstyrelsen förbjuda dig att ha djur i utrymmet. Om stallet ändå uppfyller djurskyddsbestämmelserna ska länsstyrelsen godkänna det i efterhand genom en så kallad efterhandsprövning.

Om du ägde stallet när åtgärden utfördes utan förprövning, får du betala en avgift som är 12 000 kronor eller 24 000 kronor beroende på åtgärdens omfattning. Du kan bli tvungen att betala avgiften ända upp till fem år efter det att åtgärden vidtogs.

Förprövning när du bygger för flera djurslag

Det finns speciella förprövningsregler som gäller när olika djurslag ska hysas i samma utrymme eller när du bygger för undervisningsdjur. Mer information om detta hittar du på Jordbruksverkets webbplats.

Transport av grisar

Du måste försäkra dig om att dina grisar transporteras på ett säkert sätt. Djuren får inte riskera att utsättas för skada eller lidande.

Huvudregler

1. Du får bara transportera dina grisar när de är lämpliga att transportera.
2. Grisar som är sjuka eller skadade får inte transporteras.
3. Utrymmet där djuren transporteras ska vara utformat så, att djuren samtidigt kan stå upp eller ligga ner i naturlig ställning.
4. Utrymmet där djuren transporteras ska ha en god ventilation.
5. Om det behövs ska du kunna sätta in skiljeväggar i utrymmet för att skydda grisarna.
6. Om det behövs ska du kunna sköta om grisarna under transporten.
7. När djuren lastas i eller ur fordonet ska du använda lämplig utrustning, t.ex. lastramper.
8. Lutningen på en lastramp ska vara så liten som möjligt.
9. Lastramper ska, om det behövs, ha tvärgående ribbor och räcken som gör att djuren inte halkar eller faller av rampen.
10. Galtar ska transporteras åtskilda från hondjur. Vuxna avelsgaltar ska transporteras åtskilda från andra galtar. Vid transport av djur i olika åldrar i samma transportmedel ska vuxna och unga djur hållas åtskilda.
11. Du ska följa de bestämmelser om transporttider, skyltning och mått för grisarna som finns i föreskrifterna nedan.

Undantag

Om du transporterar dina egna grisar med ditt eget fordon och transporten inte går längre från gården än 50 km gäller bara punkterna 1–9 här ovan. Du får också transportera ett sjukt eller skadat djur till en veterinär när transporten måste ske brådskande.

Transporttid, grundregel

- Du får transportera dina grisar upp till 8 timmar.
- Under transporten ska du se till djuren minst varannan timme.

Transporttider, undantag

- Grisar får transporteras mer än 8 timmar när fordonet uppfyller tilläggskraven för strö, ventilation, skiljeväggar, foder och vatten.

Dräktiga djur, grundregel

Du får inte transportera en dräktig sugga

- inom 3 veckor före den beräknade förlossningen
- inom 6 veckor före den beräknade förlossningen när transporten tar längre tid än 1 dygn
- tidigare än 1 vecka efter förlossningen.

Smågrisar

Smågrisarna måste vara minst 7 dagar innan du får transportera dem, förutsatt att navel är läkt.

Skyltar

Du måste skylta motordrivna fordon och släp som du transporterar djur i:

- Skyltarna ska ha svart text på gul botten.
- Det ska framgå att det är levande djur i fordonet.
- Skyltarna ska vara lätta att läsa på avstånd.

Måtten

Vid transport på väg måste grisar ha minst följande utrymmen:

Gris, ca 25 kg 0,15 m²

Gris, ca 100kg 0,43 m², dock högst 235 kg per m²

Sugga eller galt 0,7 m²

För mycket tunga suggor och galtar ska golvytan vara större

Registrerad transportör

Du ska vara registrerad transportör om du yrkesmässigt

- tar betalt för att köra grisar.
- kör egna grisar som en del av driftsupplägget i ett lantbruksföretag, t.ex. inköp för uppfödning och till slakt.
- kör grisar i samband med avelsverksamhet t.ex. för en sugg-pool.

Om du bara kör korta transporter (under 65 km) enstaka gånger (färre än 8 gånger per år) eller om du bara kör till och från beten eller om djuren ingår i ett bevarandeprogram, behöver du inte registrera dig som transportör.

En registrerad transportör ska ha ett fordon som är godkänt för gristransporter. Ansökningsblanketter och mer information finns på Jordbruksverkets webbplats.

Ansvar och krav på utbildning

Både du som kör och du som sköter djur under en transport ansvarar för djurens välbefinnande.

För registrerade transportörer gäller att den som kör fordonet och sköter djuren ska ha utbildning och ett kompetensbevis. Du kan läsa mer på Jordbruksverkets webbplats om vad som krävs och vilka godkända utbildare som finns.

Transport av grisar till utlandet

Om du ska exportera grisar, måste du registrera dig som exportör hos Jordbruksverket.

För internationella gristransporter, som är längre än 8 timmar, måste du ha en färdjournal. Du hittar blanketten för färdjournalen på Jordbruksverkets webbplats eller beställer den från Jordbruksverkets kundtjänst. Därefter gör du så här:

- Fyll i färdjournalens avsnitt 1 och 2. Avsnitt 3 fyller du bara i när du behöver det. Om någon veterinär är närvarande vid lastningen, ska denne skriva under och stämpla avsnitt 2.
- Senast 2 arbetsdagar före avresan faxar du in avsnitt 1 av färdjournalen till Jordbruksverket.
- Om färdjournalen godkänns, faxar Jordbruksverket tillbaka ett godkännande till dig som ska transportera.
- Du tar med den godkända färdjournalen i fordonet och genomför transporten.
- Efter resan skickar du in färdjournalens avsnitt 4 till länsstyrelsen i ditt län.

Om någon avvikelse från färdplanen inträffat under transporten (t.ex. om något djur insjuknat eller transporten tagit längre tid än beräknat), fyller du i avsnitt 5 och skickar in det till Jordbruksverket.

Notera att en veterinärbesiktning får ske tidigast 24 timmar före lastningen.

Skyltar

Du måste skylta motordrivna fordon och släp som du transporterar grisar i. Skyltarna ska ha svart text på gul botten.

Kom ihåg!

Du ska ha färdjournalen med under hela transporten. Det är du som transportör eller du som organiserar transporten som är ansvarig för planeringen och för att färdjournalen fylls i och skickas in till myndigheterna.

Om reglerna inte följs

Om du inte följer djurskyddsreglerna kan kontrollmyndigheten dvs. länsstyrelsen besluta om förelägganden och förbud. Länsstyrelsen kan också besluta om omhändertagande av djur och förbud mot att hålla och sköta djur. Om du med uppsåt eller av oaksamhet bryter mot djurskyddsreglerna kan du dömas till böter eller fängelse i högst två år.

Lagstiftningen

Broschyren är en sammanfattning av djurskyddslagen, djurskydds-förordningen samt föreskrifter och allmänna råd för grisar. Vill du läsa de fullständiga reglerna hittar du dem i:

- Djurskyddslagen (SFS 1988:534).
- Djurskyddsförordningen (SFS 1988:539).
- Statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd om djurhållning inom lantbruket (SJVFS 2010:15).
- Statens jordbruksverks föreskrifter om läkemedel och läkemedelsanvändning (SJVFS 2010:17).
- Djurskyddsmyndighetens föreskrifter (DFS 2004:22) om avelsarbete.
- Statens jordbruksverks föreskrifter (SJVFS 2009:85) om operativa ingrepp samt skyldigheter för djurhållare och för personal inom djurens hälso- och sjukvård.
- Statens jordbruksverks föreskrifter (SJVFS 1999:95) om förprovning av djurstallar.
- Rådets förordning (EG 1/2005) om skydd av djur under transport och därmed sammanhängande förfaranden.
- Statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd om transport av levande djur (SJVFS 2010:2).

Du hittar föreskrifterna på Jordbruksverkets webbplats (www.jordbruksverket.se).

Vill du veta mer?

Besök Jordbruksverkets webbplats www.jordbruksverket.se

Kontakta Jordbruksverkets kundtjänst

Jordbruksverkets kundtjänst har öppet vardagar 8.00–16.30. Du når kundtjänst på telefon 0771-223 223.

Kontakta din länsstyrelse

Kontakta din länsstyrelse när du har frågor om djurskyddet eller förprovning av byggnader.

Jordbruksverket
551 82 Jönköping
Tfn 0771-223 223 (kundtjänst), 036-15 50 00 (vx)
E-post: jordbruksverket@jordbruksverket.se
www.jordbruksverket.se

ISSN 1102-8025 JO11:8